

JAARVERSLAG 2022 VERENIGING VOOR NATUUR EN MILIEU "DE VECHTSTREEK"

Inleiding

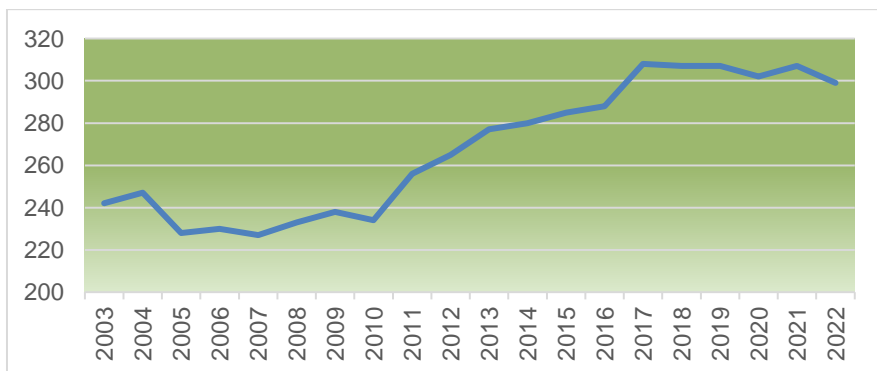
Het eerste deel van dit jaarverslag gaat over de vereniging als geheel. Daarna volgen de verslagen van de werkgroepen. De activiteiten van de werkgroep landschap en milieu worden in nauwe samenhang met en voor een groot deel door het bestuur uitgevoerd. Verslaglegging hierover staat in de paragraaf "beleid in uitvoering".

Jaarvergadering

De jaarvergadering vond plaats op 22 maart 2022 in De Kern in Ommen. (Het verslag vindt u elders in deze Meander.)

Ledenbestand en contributie inning

Op 31 december 2022 telde de vereniging 299 leden. In 2021 was dat 307 leden.

Grafiek met ledenaantallen op 31 december.

De penningmeester heeft actie ondernomen om de achterstand in de contributiebetalingen weg te werken. Dit heeft ook een aantal opzeggingen van het lidmaatschap opgeleverd.

Enkele leden hebben hun lidmaatschap opgezegd om hun ongenoegen te tonen over de door de vereniging nageleefde coronamaatregelen.

Bestuur

Het bestuur heeft onderzocht wat de gevolgen zijn van de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (Wbtr) voor het besturen van onze vereniging.

Deze wet is ingevoerd in 2021 en bedoeld om de kwaliteit van bestuur en toezicht te bevorderen bij verenigingen en stichtingen.

Dit heeft geleid tot enkele interne afspraken en het bevestigen van enkele al bestaande afspraken.

Het onderzoek heeft ook geleid tot het voornemen om onze statuten op termijn aan te passen. Daarmee kan worden voorkomen dat onze vereniging in juridische procedures niet als belanghebbende wordt gezien en dat er discussie is over ons werkgebied.

Onze oud-voorzitter Han Bouman is afgelopen jaar 85 geworden en was toen ook 65 jaar actief als ringer. Voor dit laatste heuglijke feit heeft het bestuur een kleine attentie bij Han bezorgd om hem namens de vereniging te feliciteren en bedanken voor zijn inzet.

Beleid in uitvoering

Samen met werkgroep leden heeft het bestuur ingespeeld op diverse actuele zaken. Daarbij hebben wij zoveel mogelijk proactief onze ideeën en wensen ingebracht in plannen en projecten van de overheden en particuliere organisaties. In bijlage 1 "samenwerking en overlegvormen" staat een overzicht met de organisaties waarmee we geregeld samenwerken.

Bestuurlijk overleg gemeente Ommen

Dit overleg heeft o.a. door de coronaperiode stilgelegen maar is op 3 oktober 2022 weer opgestart.

De volgende onderwerpen zijn door een afvaardiging van ons bestuur besproken met wethouder Bart Jaspers Fayer en een beleidsmedewerker van de gemeente:

- We hebben nogmaals onze zorgen geuit over de hoeveelheid schadelijke stoffen die voor de teelt van bolgewassen, waaronder lelies, worden gebruikt én het feit dat er in waterwingebied geteeld mag worden. Over de met de Raad gemaakte vervolgstappen voortvloeiende uit de uitspraak van de Raad van State in deze zaak wilde de wethouder geen mededelingen doen.
- De bestrijding van de eikenprocessierups kan volgens ons effectiever en milieuvriendelijker. De gemeente heeft ons inmiddels in een brief verduidelijkt dat het beleid is aangepast. Er zal in eerste instantie via een natuurlijke plaagonderdrukking bestreden worden. Daarnaast zal de gemeente bestrijdingsmethoden die schadelijk zijn voor de biodiversiteit zoveel mogelijk beperken.
- Er zijn drie evenementen in onze gemeente waarvan wij vinden dat er een provinciale (natuur-) toets verplicht is en waaraan wij twijfelen of die wel uitgevoerd zijn: de Vechtdalrally, de roofvogelshow en de slipjachten. Dit wordt uitgezocht en we krijgen daar bericht van.
- Wij hebben aangegeven mee te willen denken over het bomenbeleidsplan en de aanpak met betrekking tot groen van het

nieuw te realiseren Kindplein Oost. Bij de aanleg van het Kindplein West zijn ons inziens (te) veel bomen gesneuveld en dat terwijl bomen juist gebruikt kunnen worden om schaduw te creëren en hitte te absorberen.

- Varen op de Vecht met alle negatieve gevolgen voor de natuur is besproken. Er wordt in opdracht van de provincie gewerkt aan een zoneringskaart Rust en Drukke voor het varen op de Vecht.
- Wij zouden graag zien dat er een overleg komt over biodiversiteit in de praktijk. De communicatie op dit punt laat nog wel eens iets te wensen over.

Ontwerp omgevingsvergunning kleinschalig kamperen Marsdijk Beerze

Wij hebben een zienswijze ingediend bij de gemeente Ommen over deze ontwerpvergunning. Onze bezwaren zijn niet gericht tegen de voorgestelde kleinschalige toevoeging van activiteiten aan het agrarische bedrijf. Wij hebben onze verontrusting kenbaar gemaakt over de voorgenomen activiteiten met groepen die in het nabijgelegen Vechtdal gaan plaats vinden. Dit gebeurt zeer dichtbij het Natura 2000 gebied en in het Nationaal Natuurnetwerk Nederland (NNN). We hebben er onder andere op gewezen dat eerst onderzocht moet worden in hoeverre de voorgenomen activiteiten negatieve effecten hebben op de aanwezige natuurwaarden in die gebieden.

De Belte Lemele

Wij zijn betrokken bij bouwplannen bij De Belte in Lemele. Een deel van een oude rivierduin en enkele oude eiken in een Natuur Netwerk Nederland gebied worden daardoor geraakt. We hebben deze situatie in onderzoek en zoeken hierover afstemming met Landschap Overijssel.

Programma Ruimte voor de Vecht

De Vecht valt stroomopwaarts van Ommen samen met het Natura 2000-gebied en is onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland. Het gebied heeft dus grote nationale en internationale natuurwaarden.

Door toenemende recreatiedruk komen de natuurwaarden steeds meer onder druk te staan. Wij zijn daarom al jaren actief om hier aandacht voor te vragen en verdere negatieve ontwikkelingen tegen te gaan.

Bijvoorbeeld via een bezwarenprocedure bij Waterschap Vechtstromen tegen het plaatsen van een drijvende steiger aan de Vechtoever bij Marsdijk 8a nabij het Natura 2000-gebied. Het waterschap achtte ons niet ontvankelijk omdat onze doelstellingen niet slaan op de Waterwet. We hebben gesteld dat het Waterschap dit soort gevallen (steiger) eerst moet laten toetsen door de provincie vanwege invloed op de natuur. De jurist van het waterschap heeft toegezegd om dit intern aanhangig te maken.

Een lid van onze vereniging, Johan Poffers, heeft de lokale overheden geïnformeerd over de negatieve gevolgen van waterrecreatie voor natuur op en bij de Vecht. Hij heeft daarvoor diverse overtredingen de afgelopen jaren gedocumenteerd in een rapport.

De provincie Overijssel doet nu onderzoek naar de verhouding tussen rust en drukte in het Vechtgebied in relatie met de natuurwaarden. Zij onderzoeken ook welke effecten de recreatievaart heeft op het provinciale soortenbeleid voor de Vecht.

In onze activiteiten voor behoud, herstel en ontwikkeling van natuurwaarden in het Vechtgebied werken we nauw samen met verschillende partners, waaronder Provincie, Waterschappen, Gemeenten, Natuur en Milieu Overijssel en Staatsbosbeheer. Gevraagd of ongevraagd leveren we onze inbreng aan de partners. We doen dat via de Stichting Groenplatform Vecht, waarbij wij als vereniging zijn aangesloten. Dit Groenplatform vertegenwoordigt alle aangesloten natuur- en milieugroepen in het Vechtdal.

Als vereniging leveren we onze inbreng in het ontwikkelingsbeleid met betrekking tot de recreatievaart op de Vecht, de nieuwe visie Rust en Drukke, het nieuwe Vaarbesluit van de Waterschappen en de nieuwe Natuurbeschermingsbeschikking van de Provincie.

Bomenbeleid Ommen

We hebben ons ingezet om zoveel mogelijk bomen te sparen bij de volgende projecten:

- ontwikkeling van de schoolomgeving Kindplein West;
- inrichting fietspad Chevalleraustraat
- onderhoud Het Laar.

Wij hebben als vereniging bezwaar gemaakt tegen de kap van de eik bij Den Oordt, een beeldbepalende en monumentale eik. Ons bezwaar is wel ontvankelijk maar helaas ongegrond verklaard. De bezwaren die een paar leden op persoonlijke titel hebben gemaakt zijn niet-ontvankelijk en dus ongegrond verklaard. De bezwaarcommissie adviseert wel nog te wachten met de kap tot de nieuwbouw aan de Burggraven/Brugstraat is gerealiseerd. Het is dus nog niet helemaal een gelopen race, maar de kans dat de eik het loodje zal leggen, wordt helaas steeds groter.

Natuurmonumenten: lanenherstel Landgoed Eerde

Natuurmonumenten heeft ons samen met enkele andere belanghebbenden uitgenodigd om mee te denken over het lanenplan op Landgoed Eerde. Het betrof een nieuwe fase van het lanenplan in de komende 75 jaar. We kregen een toelichting over de plannen en een excursie over het landgoed waarbij Natuurmonumenten steeds enkele opties voorlegde. We beseffen nut en noodzaak (o.a. veiligheid) van de

plannen die gefaseerd uitgevoerd gaan worden, maar hebben wel gevraagd om beter te communiceren. Natuurmonumenten heeft toegezegd dat we betrokken blijven bij de volgende onderdelen van het lanenherstelplan. In de Meander zullen we onze leden op de hoogte houden.

Inrichting N340 en N48 (Vechtdalverbinding)

Wij houden nog een vinger aan de pols bij de afwerking en beplanting van de faunapassages bij de N340. Er zijn zowel hoge als lage rasters gemaakt en op sommige plekken ontbreken die waardoor deze voorzieningen niet overal even doeltreffend lijken. We zullen de ontwikkelingen de komende tijd volgen en documenteren en daarna zo nodig contact met de provincie opnemen om verbetervoorstellen te doen.

Ommermars

Wij zijn bij de Ommermars betrokken als deelnemer in de Stichting Burgerinitiatief Ommermars. Ook is een aantal leden van onze vereniging actief als vrijwilliger in de beheergroep Ommermars.

De feestelijke opening van de Ommermars heeft zaterdag 17 september plaatsgevonden. Bestuurders van provincie, gemeente en waterschap, Stichting Heidehof en Staatsbosbeheer verrichtten de openingshandeling. Zij trokken een parachute weg die over de Vogelkeikhut lag.

(foto: Hein Kuijper)

Op 10 november bracht minister Hanke Bruins Slot (BZK) een bezoek aan de Ommermars. Ze was erg geïnteresseerd in het project en onder de indruk van wat burgers, waaronder scholieren met overheden en andere partijen, bereikt hebben.

Er is veel waardering voor dit burgerinitiatief dat op initiatief van onze Vereniging in 2014 is gestart.

Kleine plevier op de Ommermars (foto: Martien Naarding)

Ringvergunningen Landschap Overijssel

Landschap Overijssel heeft haar beleid gewijzigd waardoor we geen toestemming meer hebben om op hun terreinen vogels te ringen.

Het Landschap vindt dat het ringen van vogels bij veel soorten nog zo weinig toevoegt dat het niet meer opweegt tegen de verstoring die het oplevert. Het Landschap is van mening dat er geen onderzoek ten grondslag ligt aan die ringdata en ziet meer belang in het zenderen omdat dat wel bruikbare gegevens oplevert. Slechts bij enkele soorten vindt men ringen nog interessant omdat daar nog onderzoek naar wordt gedaan (raaf, wespendif, rode wouw). Het Landschap ziet wel belang in het monitoren van roofvogels door onze vrijwilligers.

Overige activiteiten van het bestuur

16 mei	Deelname aan Provinciaal overleg over beplantingsplan Vechtdalverbinding (N340 en N48).
18 mei	Waterschap Vechtstromen: marktontmoeting water beleven (recreatief medegebruik). Hierbij hebben we gewezen op negatieve effecten voor het Natura 2000 gebied.
10 juni	Hoorzitting Waterschap Vechtstromen over ons bezwaar m.b.t. aanlegsteiger te Beerze.
7 juli	Waterschap Vechtstromen: gesprek over recreatievaart Vecht. Van onze zijde is met nadruk gewezen op de negatieve effecten op de natuurwaarden en zijn oplossingsrichtingen aangedragen.
19 september	Natuur en Milieu Overijssel: afstemmingsoverleg over rapportage "Rust en drukte " met adviesbureau. Wederom is gewezen op de onvoldoende aandacht voor de effecten van de recreatievaart op de aanwezige natuurwaarden.
28 september	Brainstorm over de organisatie van de Groene Karavaan in het Vechtdal begin 2023. De Groene Karavaan wordt georganiseerd door Natuur voor Elkaar; een breed provinciaal programma dat bestaat uit vele partnerorganisaties. In diverse regio's zoeken al deze organisaties de samenwerking met lokale natuurclubs, zoals in het Vechtdal.
23 november	Gemeente Ommen: Deze bijeenkomst ging over de Groene Karavaan Vechtdal. In dat kader worden diverse plannen gerealiseerd in het Vechtdal en het begint met bomen planten bij de Klashorst in Rheeze. We hebben enkele ideeën ingediend voor het creëren van broedgelegenheid op de Ommermars.
2 december	Deelname aan Save the date Vechtdalverbinding. Afsluiting infrastructureel project N340/N48 en N377.
9 december	Natuurmonumenten: uitleg en gedachtewisseling over het lanenherstel op het landgoed Eerde

Communicatie en PR

De vereniging maakt voor haar communicatie o.a. gebruik van de website, facebook, perspublicaties in de plaatselijke nieuwsbladen en natuurlijk ook via ons kwartaalblad Meander.

Bij het verzenden van de Meander 2021-4 is door de drukker een oude verzendlijst gebruikt. Dit heeft nogal wat 'herstelwerkzaamheden' en een paar klachten opgeleverd. Aan de drukker is gevraagd om hierbij voortaan extra zorgvuldig te werk te gaan.

Van de Activiteitencommissie

- Helaas ging de op **18 januari** geplande lezing over **Antarctica** niet door in de eerste maand van het jaar, maar gelukkig ging de presentatie, gegeven door **Dirk Branbergen** op **1 november** wel door: het resultaat was een volle zaal, een indrukwekkend verhaal en prachtige video opnames - foto's.
- **16 februari** kwam **Joop Verburg** uit Zuidwolde naar Ommen: deze keer met het onderwerp "**Wilde Bijen**". De ongeveer 60 belangstellenden hebben genoten van de schitterende foto's, genomen door Joop, en uiteraard het boeiende verhaal over bijen en hommels.
- **22 maart** vond de **Algemene Ledenvergadering** plaats waarna **Jan Hermen Kat** van **Waterschap de Vechtstromen** een actuele lezing gaf over **Klimaat en duurzaamheid**.
- **26 april** gaf **Arend Spijker** een lezing over "**De Wieden**", een warmloper voor de geplande **rondvaart** op De Wieden op vrijdag **6 mei** waar Arend tegelijk gids en kapitein was; de boot was in no time volgeboekt. De vaartocht was zeer geslaagd.
- **14 mei** zwierf **Arend Spijker** gedurende de hele dag met 5 enthousiaste natuurliefhebbers door het **Regge en Vechtdal**. Deze zwerftocht was prettig en leerzaam en werd door de deelnemers zeer gewaardeerd.
- **26 mei** volgden ongeveer 20 mensen **Henk Ruiter** over de **Besthemerberg** en langs het **Besthemerven**, om vogels te horen want, zoals Henk zei: Vogels kijk je met je oren. De deelnemers konden terugzien op een prachtige leerzame wandeling tijdens dit **DAUWTRAP** evenement.
- **20 september** verzorgde **Geert de Vries**, een in Drenthe bekende natuurfotograaf, een lezing over "**Paddenstoelen**". Zowel de foto's als de lezing waren fantastisch! De volle zaal bedankte Geert met een daverend applaus.
- **19 november** ging **Arend Spijker** "**Speuren naar sporen**". De excursie was al snel volgeboekt en de reactie van onze verslaggever was dan ook: Na twee uur struinen., weinig kilometers gemaakt maar heel veel gezien en gehoord, kwam de groep terug op de plek van vertrek. Moe, maar zeer tevreden!

Machteld Oudshoorn en Ella Roelfs-Rijzebol (activiteitencommissie).

BIJLAGE 1: SAMENWERKING EN OVERLEGVORMEN

Voor het bereiken van onze doelstellingen werken we samen met andere partijen. Hierna volgt een opsomming van organisaties waarmee we relaties hebben.

- Kinderboerderij Ommen en Bijenvereniging
We maken als vereniging gebruik van de Kinderboerderij als locatie voor activiteiten en we zorgen voor de vlindertuin op het terrein in het Laar.
Naast onze eigen activiteiten denken we ook mee aan activiteiten van de Kinderboerderij die bij onze doelstellingen passen.
- Natuur en Milieu Overijssel
We werken samen met NMO en voeren daarvoor geregeld overleg over actuele natuur- en milieuzaken. Via het Groen Platform Vecht adviseren wij NMO in het ambtelijke en bestuurlijke traject van het integrale project Ruimte voor de Vecht. NMO faciliteert en adviseert ons bij het burgerinitiatief Ommermars.
- Stichting Groen Platform Vecht
We zijn deelnemer in deze stichting en adviseren over de ontwikkelingen in het programma Ruimte voor de Vecht. Ons lid Leo Oudejans behartigt de belangen van natuur en milieu in de werkgroep “Varen” en in het project “Inrichting halfnatuurlijke Vecht traject Hardenberg-Ommen”.
- Nederlands-Duitse samenwerking
Namens het Groen Platform Vecht heeft ons overleg met vertegenwoordigers van verschillende Duitse overheden geleid tot een grensoverschrijdend project, waarbij Europese subsidie is ontvangen. Doel van dit project is om de mogelijkheden van onze visie Rust en Drukte in het Duitse Vechtgebied geïmplementeerd te krijgen. Wij nemen in een adviserende rol deel aan de gevormde Duits-Nederlandse projectgroep. Het onderzoek heeft geleid tot een integrale visie “Ruhe und Betriebsamkeit”, waarin natuur, water, landbouw en recreatie in het Duitse deel van de Vecht aan de orde komen. Een gedurfde totaal visie, waarvan wij kunnen leren. In overleg met de Duitse collega’s wordt onderzocht of een presentatie bij ons mogelijk is.
- Burgerinitiatief Ommermars
Onze vereniging wordt door een bestuurslid vertegenwoordigd in de Stichting Burgerinitiatief Ommermars. In dit kader wordt ook veel overlegd met de diverse partners Stichting Heidehof, Staatsbosbeheer, Gemeente Ommen, Waterschap Vechtstromen, Natuur en Milieu Overijssel en Provincie Overijssel.

- Gemeente Ommen
We hebben periodiek bestuurlijk overleg met gemeente Ommen over beleid en bestuurlijke relevante zaken op het gebied van natuur, milieu en ruimtelijke ordening.
- Natuurmonumenten
Diverse overleggen en adviezen over beheerzaken van hun natuurgebieden.
- Landgoed Junne
Wij hebben een goed contact met de rentmeester van Landgoed Junne over beheerzaken van hun bos- en natuurgebieden.
- Landschap Overijssel
Diverse overleggen over beheerzaken van natuurgebieden en burgerinitiatief Ommermars .
- Staatsbosbeheer
Diverse overleggen over actuele natuur- en beheerszaken. Afstemming met betrekking tot zaken in het project Ruimte voor de Vecht.
- Stichting Heidehof
In het project Burgerinitiatief Ommermars is Stichting Heidehof eigenaar van het noordelijk deel. In dat kader worden overleggen gevoerd over de samenwerkingsvorm en het beheer en inrichting van dit gebied.
- Landgoed Den Woesten Heide
Advisering over beheer en natuurontwikkeling en uitvoering landschapsonderhoud Varsenerveld.
- Stichting Das&Vecht
Afstemming over beschermingsmaatregelen voor marterachtigen en over faunapassages.
- Groei en bloei afdeling Ommen
Uitwisseling activiteitenprogramma's.
- De Koppel – Hardenberg
Verkenning vindt plaats over nauwere samenwerking op het gebied van voorlichting en educatie. Ook stemmen we af over natuur- en milieuzaken die het Vechtgebied betreffen.
- KNNV afdeling Zwolle e.o.
Via het Groen Platform Vecht vindt afstemming met KNNV plaats over Vechtzaken.
- Vrienden van Dalfsen
Via het Groen Platform Vecht vindt met de Vrienden afstemming plaats over Vechtzaken.

Jubileum Han

Op 30 maart vierden we niet alleen de 85^e verjaardag van Han, maar feliciteerden we hem ook met zijn 65-jarig jubileum als ringer. Voor onze vogelwerkgroep ringt Han de uilen, ooievaars en roofvogels. Volgens informatie van het Vogeltrekstation Arnhem heeft Han tenminste 25.590 vogels geringd, hoeveel soorten is moeilijk te achterhalen. We bedanken Han hartelijk voor alles wat hij voor de vogels en voor onze vogelwerkgroep gedaan heeft. Ook Han's vrouw Mieke bedanken wij voor haar inzet bij het ringwerk. Als geschenk geven we Han een bijzondere vogel, een adelaar iron bird. Han vertelt uitgebreid over zijn ringwerk, dat hij altijd en nog steeds met hart en ziel doet, vanaf het begin in de duinen van Noord-Holland. Ook vertelt hij over de grote veranderingen, helaas ten kwade, in landschap en habitat en de gevolgen daarvan voor onze (broed-)vogels.

Bijeenkomsten

De vogelwerkgroep is dit jaar vier keer bijeen geweest. Drie leden hebben onze vogelwerkgroep verlaten. Anderen zullen hun werkzaamheden overnemen.

Watervogeltellingen

De tellingen in januari, februari, maart, oktober, november en december zijn goed verlopen. Er is meer recreatiedruk dan in 2021.

Nestkastjes

Helaas is de verslaglegging van de broedresultaten nog niet in orde.

Huiszwaluwen en Oeverzwaluwen

Er zijn plannen voor het plaatsen van een huiszwaluwtil op de Ommermars.

Oeverzwaluwen hebben gebroed op diverse plekken langs de Vecht en de Regge. In de kunstmatige oeverzwaluwwand in Hancate is niet gebroed door de Oeverzwaluwen.

Raven

Niet alleen in Junne hebben Raven gebroed, ook in Witharen zijn jongen succesvol grootgebracht op een nieuw nest. Hier werden 2 jongen geringd, in Junne werden 4 jongen geringd.

Ooievaars

Helaas was de hoogwerker pas laat in het broedseizoen beschikbaar waardoor slechts 1 jonge Ooievaar geringd kon worden.

Uilen

Bosuil: Bosuilpaartjes bezetten 3 kasten, er zijn 6 jongen groot geworden en geringd.

Steenuil: Steenuilpaartjes bezetten 9 kasten, er zijn 23 jongen groot geworden en geringd.

Kerkuilen: in 19 kasten zijn 42 jongen groot geworden en geringd.

Roofvogels

De Torenvalken bezetten 4 kasten, er zijn 17 jongen groot geworden en geringd.

Haviken bezetten 2 horsten, er zijn 5 jongen groot geworden en geringd.

Op 2 horsten van Buizerden zijn 4 jongen groot geworden en geringd.
Op andere horsten konden de jongen niet geringd worden o.a. doordat de horstbomen niet beklimbaar waren.

Een paartje Wespendif bracht succesvol 2 jongen groot, deze zijn geringd.

Een nest van de Rode Wouw is helaas gepreedeerd in de eifase.

Nachtzwaluwen

De Nachtzwaluwinventarisatie op de Lemelerberg en Archemerberg is dit jaar voor de 21^e achtereenvolgende keer gehouden. Er werden 41 territoria vastgesteld.

Landschap Overijssel / Natuurmonumenten

Verschillende leden zijn actief geweest voor beide organisaties.

Landgoed Junne

Op het landgoed heeft een paartje Rode wouw een nest gehad dat helaas verstoord is (door Marter of Nijlgans). Verder waren er 3 succesvolle buizerdbroedsels.

Algemeen

Ook in dit jaarverslag willen we weer een oproep doen om lid te worden van onze zoogdierwerkgroep, we zijn nog steeds op zoek naar (meer) leden.

Mensen die het leuk vinden om bijvoorbeeld met de vleermuiskastcontroles op o.a. landgoed Eerde mee te doen zijn van harte welkom. Ook mensen die het leuk vinden om dassen(burchten) en/of andere marterachtigen te inventariseren en te monitoren, kunnen zich bij mij melden.

Stichting Das & Vecht

Wat betreft dassen- en marteronderzoek is het misschien wel goed om even uit te leggen dat wij als (leden van de) zoogdierwerkgroep nauw samenwerken met stichting Das&Vecht. Meerdere leden van onze werkgroep zijn ook vrijwilliger bij 'Das & Vecht'. De gegevens van en over deze soorten worden verwerkt door D&V, alle inventarisatiegegevens worden door D&V verzameld en in een databank vastgelegd. Ook alle verkeersslachtoffer worden bijgehouden, dus als er een melding is van een (dode)das, altijd even doorgeven aub! Ook meldingen van andere marterachtigen, zoals otter, steen- en boommarter, bunzing, hermelijn en wezel graag melden bij:

G. Houtschild, telefoon: 06-11309982, e-mail: g.houtschild@home.nl

Of (b.g.g.): T. Wesselink, telefoon: 06-31599301,

e-mail: thirzawesselink@gmail.com

Maar het mag uiteraard ook bij mij (Arend Spijker).

Otters

Gelukkig komen we steeds vaker weer otters tegen in ons werkgebied, toch blijft dit een kwetsbare groep. Otters hebben namelijk een groot leefgebied en door het enorme dispersievermogen van otters worden er relatief veel dieren doodgereden. Naar schatting komt jaarlijks 25% van de otterpopulatie om door aanrijdingen. Ook ondanks dat er met de verschillende wegbeheerders goede afspraken zijn gemaakt, zodat er bij knelpunten otterpassages worden gemaakt. Zo is recent bij Slagharen (N343) een otterpassage gemaakt op een knelpunt waar regelmatig otters werden doodgereden. Vooral kruispunten van bredere waterleidingen met een verkeersweg, zijn erg gevaarlijk. Dit jaar (2022) zijn er alleen al in het Vechtdal, zeven otters doodgereden.

Ja, onze leefwijze is levensgevaarlijk voor dieren, en voor otters in het bijzonder.

In verband met DNA-onderzoek willen we graag dat alle gevonden dode otters aan ons worden doorgegeven. Ze worden dan verder onderzocht door Wageningen University & Research (WUR)

Meldingen mogen aan bovenstaande adressen worden gemeld maar ze mogen ook aan mij worden doorgegeven (vooral dood of levende otter- en boomartermeldingen): **0611198967**.

Otter

Boomarter (zie de geelachtige keelvlek)

Bevers

Voor het eerst is er dit jaar een beaver in ons werkgebied waargenomen. Wel waren er al langer (vraat)sporen van bevers waargenomen, maar nog niet eerder een echte waarneming. Ella en Machteld, samen met provinciaal ottercoördinator Johan Spinder, konden er zelfs een foto en filmpje van maken! De echte locatie laten we nog even in het midden.

Ecoduct Vlierbelten

Het ecoduct 'Vlierbelten' over de vernieuwde N340 in Varsen, is nu zo goed als helemaal klaar. Dit jaar is ook de beplanting (struiken) aangebracht. Al met al is het is een prachtige voorziening geworden voor met name zoogdieren. Kleine en grote zoogdieren kunnen weer veilig migreren van zuid naar noord en vice versa. Aan beide kanten van de N340 in Varsen liggen belangrijke gebieden. Varsen vormt ook een belangrijk ecologisch knooppunt tussen de Natura 2000 natuurgebieden Sallandse Heuvelrug , Regge- en Vechtdal, Reest met de Drentse natuurgebieden. Deze gebieden behoren tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN) die deze natuurgebieden weer met elkaar verbinden, maar ook met het agrarisch gebied.

Vleermuizen

Op Eerde loopt al jaren een vleermuisonderzoek. Het is een langlopend onderzoek onder leiding van Theo Douma en Daniel Tuitert, twee provinciale vleermuisonderzoekers.

Onze werkgroep is nauw betrokken bij dit onderzoek en werkt al jaren mee met de vleermuiskastinventarisaties. Ons lid Ella Roelfs is hier de coördinator van, zie ook haar verslag, hieronder.

Vleermuizen jaarverslag 2022

Gelukkig waren de COVID-beperkingen versoepeld in 2022. Zodoende kon de vleermuizenwerkgroep alle vleermuiskasten monitoren op Landgoed Eerde, het Eerderachterbroek en het Eerderveld. Dit gebeurde in de maanden april, juni, september en november.

Totaal aantal getelde vleermuizen:

131 Rosse vleermuizen

330 Franjestaarten

7 Gewone dwergvleermuizen

1 Ruige dwergvleermuis

1 Laatvlieger

Net als bij andere vleermuissoorten loopt het paarseizoen van de Franjestaart van de herfst tot de winter. In de lente komen de vrouwtjes samen in kraamkolonies en in juni en juli worden de jongen geboren. Toch troffen wij zowel in de maand april als de maand juni meerdere Franjestaarten aan met jongen. De jongen zijn zelf pas na een jaar geslachtsrijp.

Tijdens de maand juni was het oppassen geblazen voor de klimmers onder ons: maar liefst 12 vleermuiskasten waren bezet door wespen en deze waren niet blij dat wij een kijkje kwamen nemen in hun kraakpand.

Ook in 2022 was er weer veel werk aan de winkel want ondanks de prima kwaliteit van de kasten sneuvelden er toch regelmatig op onverklaarbare wijze deurtjes of raakte de nummering zoek, wat ons werk bemoeilijkt. Soms ligt er zelfs een kast onder een boom in plaats van er aan..... Aangezien de kasten echt zwaar zijn is het gissen hoe dit plaats vindt. Gelukkig zijn Marcel Meenhuis (NM) en Gerrit Houtschild (vleermuizen werkgroep) altijd bereid de kasten te repareren, op te hangen of indien nodig, te verplaatsen.

Deelnemers vleermuizenwerkgroep:

Theo Douma, Daniël Tuitert, Arend Spijker, Gerrit Houtschild, Sharon Boekhout, Machteld Oudshoorn, Petra Otte, Gijs Bouwmeester, Joost de Haas, Klaasje Koopman, Henk Steen, Hans Hoekman, Karl van Dorsten en Ella Roelfs-Rijzebol.

Kast met Rossevleermuizen met jongen (de grijze)

Kraamkast

Arend Spijker

Voor de mensen die het afgelopen jaar lid geworden zijn van de Vereniging voor Natuur en Milieu “de Vechtstreek” en geen idee hebben waar ze het Varsenerveld moeten zoeken, een korte toelichting. Ons werkterrein ligt aan de Oude Woestendijk, 7738 PG Ommen. Langs ons werkgebied loopt een wandelpad. Het gebied waar we actief zijn is een restantje van wat ooit een uitgestrekt veengebied is geweest ten noorden van Ommen.

Heide is een half-natuurlijk landschap en zal zonder beheer dicht groeien tot bos. Vroeger werd hier de heide in stand gehouden door grazende schapen, maaien en plaggen. Door veranderde landbouwmethodes gebeurt dat nu niet meer. Het Varsenerveld bleef nog lang heide doordat er tot begin jaren 1980 nog een schaapskudde werd gehouden en er nog turf werd gestoken.

In 1998 ging de Plantenwerkgroep in dit gebied aan het werk. Het terrein was toen in handen van de gemeente Ommen. De huidige eigenaar is de heer Wim van der Heide, eigenaar van Landgoed Den Woesten Heide. Nog altijd werken we tweemaal per jaar met veel plezier in het Varsenerveld.

28 September werd er in samenwerking met Staatsbosbeheer samen met een paar mensen van de Plantenwerkgroep evenals voorgaande jaren een deel van het heideveld machinaal gemaaid. Aan de waterkant wordt met de hand gemaaid. Het gemaaide wordt op rillen gelegd.

De weersvoorzichten voor 1 oktober zien er niet geweldig uit. Reden waarom we onze koffie- en theetent de dag er voor gaan opzetten. Geen goed idee, onze overkapping was niet bestand tegen de harde wind die 's nachts blies.

Om te werken was het prima weer. De jassen konden uit en de zonnebrillen werden opgezet.

Het maaisel wat op rillen ligt wordt op grote hopen gelegd. Door het maaisel af te voeren verschraal je de grond. Dat geeft mogelijkheden voor veel plantensoorten die bij een groter voedselaanbod verdrongen zouden worden door b.v. pijpenstrootje, pitrus, berken en wilgen.

De tijd die we in het Varsenerveld doorbrengen wordt niet alleen besteed aan harken. Alles wat boven onze hoofden vliegt en voor onze voeten beweegt krijgt onze aandacht. We hebben veel deskundigen die ons kunnen vertellen wat er boven ons hoofd vliegt en onder onze voeten beweegt.

5 November, Landelijke Natuurwerkdag.

Meer dan 15.000 mensen namen dit jaar deel aan de landelijke Natuurwerkdag. Landschap Overijssel zorgt die dag voor goed geslepen gereedschap.

Het weer liet zich van de goede kant zien. Heel bijzonder dat we op twee, drie keer na, in al die jaren goed weer gehad hebben. Naast nog wat maaisel afvoeren werden jonge dennetjes met de schop afgestoken. Altijd leuk werk. Je loopt naast elkaar in een rij en kunt makkelijk een praatje met je buurman, buurvrouw maken.

Onder de deelnemers waren dit jaar ook twee heel jonge mensen, Ragna van 5 jaar en Redmar van 2 jaar, kinderen van één van onze werkers.

Ze keken naar alles wat boven hun hoofden vloog en wisten zelfs soms de naam te noemen of er een gok naar te doen. Maar de kleine heikikker die ze op hun pad tegen kwamen was toch wel het allermooiste. De veren van de eendjes in de plas moesten mee naar huis om aan hun moeder te laten zien. "Komen jullie volgende keer weer?" Ze keken elkaar aan en knikten heftig van Ja.

Met veel voldoening kijken we terug op onze werkzaamheden in het Varsenerveld.

Rups van de Nachtpauwoog. Elk jaar vinden we wel een paar rupsen van deze prachtige nachtvlinder in het Varsenerveld.

De rups is prachtig en de vlinder (imago) al net zo mooi.

Levendbarende hagedis. (staat als gevoelig op de rode lijst)

In het beheer proberen we ook steeds meer rekening te houden met de diverse diersoorten.

Zo is de levendbarende hagedis erg gebaat bij een afwisselende structuur in het terrein.

Droog en nat op korte afstand van elkaar.

Oude hei afgewisseld met jonge korte heide, zandige open stukken om op te warmen, en wat ruigere takkenhopen voor dekking. Kortom: Variatie en niet te netjes.

Dit jaar zagen we een biddende torenvalk boven de hei die plots naar beneden dook en weer opsteeg met een gevangen levendbarende hagedis in z'n klauwen. Tja...

Rode lijstsoorten Varsenerveld 2022

(vetgedrukt = Europese Habitatrictlijn)
(*cursief 2022 niet aangetroffen*)

Moeraswolfsklauw

Bruine snavelbies

Witte snavelbies

Veenbies

Stijve ogentroot

Hondsviooltje

valkruid

Heidekartelblad

Moeraskartelblad

Welriekende nachtorchis

Liggende vleugeltjesbloem

Sierlijke vetmuur

Blauwe knoop

klokjesgentiaan

Vlottende bies

witte waterranonkel

Wateraardbei

Moerassmele

Addertong

echte guldenroede

bleekgele droogbloem

Ronde zonnedauw

Kleine zonnedauw

Stijve moerasweegbree

Lavendelheide

Kleine veenbes

lycopodiella inundata

Rhynchospora fusca

Rhynchospora alba

Trichophorum cespitosum

Euprasia stricta

viola canina

arnica montana (ingezaaid 2019
en nu 12 bloeiend)

Pedicularis sylvatica

Pedicularis palustris

platanthera bifolia

polygala serpyllifolia

sagina nodosa

Succisa pratensis

gentiana pneumonanthe

eleogiton Fluitans

ranunculus ololeucos

potentilla palustris

deschampsia setacea

ophioglossum viride

Solidago virgaurea

gnaphalium luteo-album

Drosea intermedia

Drosera rotundifolia

Echinodurus ranunculoides

andromeda polifolia

Oxycoccus palustris

Kleine valeriaan

Vetblad

kussentjesveenmos

klein warkruid

Dwergglas

Canadees hertshooi

Moerashertshooi

Pilvaren

Gevlekte orchis

Bevertjes

Grondster

Beenbreek

Stekelbrem

Spaanse Ruiter

valeriana dioica

pinguicula vulgaris

Sphagnum Compactum

Cuscuta epithymum

Radiola linoides

Hypericum canadense

Hypericum elodes

Pilularia globulifera

Dactylorhiza maculata

Briza media

illecebrum verticillatum

Narthecium ossifragum

Genista anglica

Cirsium dissectum

Vlindertuin Het Laar.

De zomer van 2022 was heet en droog.

In de vlindertuin geven we geen water dus de planten moeten het zelf zien te redden.

Mooi om te zien dat sommige soorten dat prima lukt en hun eigen plekje zoeken.

Zoals de steenanjer. Dit jaar dook de soort op een heel andere plek op dan aanvankelijk gezaaid, en deed het daar ondanks de droogte prima.

Steevanjer en Geel walstro.

Onze trouwe 'vlindertuinier' van het eerste uur, Henk Hupkes aan het werk in een van de borders

Dagpauwoog op vlinderstruik.
(Vergelijk nachtpauwoog eerder in dit verslag)

Dit jaar heeft ook een Pauw weer tussen de klaprozen, korenbloemen en het grijskruid gebroed.

Pluimvoetbij op Beemdkroon. (*Knautia arvensis*)
Een uitstekende inheemse insectenplant.

Het is natuurlijk niet alleen een vlindertuin. We proberen het zoveel mogelijk soorten naar 't zin te maken. En het mooie.....: Ze komen vanzelf. Als de omstandigheden maar op orde zijn.

De geel bloeiende variant van de vlinderstruik is een prima insectentrekker.

Keizersmantel.

Een zomerse verrassing dit jaar. Aan de slijtage te zien had deze er al heel wat vliegreuen opzitten.

Vechtkade.

Op 11 oktober hebben we samen met enkele bewoners tussen de appartementen van de Vechtkade en de Vecht nog wat extra stroomdalplanten gepoot en bijgezaaid.

Vorig jaar hadden we dat ook al gedaan maar door de droge zomer was een extra inspanning wel nuttig. Bovendien hebben we nu ook wat inheemse heesters gepoot.

Sporkehout, sleedoorn, eenstijlige meidoorn, kardinaalsmuts, hondсроos, brem en kamperfoelie.

